

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-04-22

HSN 1509-1090

Handläggare:
Cecilia Lindvall

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2016-05-24, P 27

Svar på skrivelse från (L), (M), (C), (KD), (S), (V) och (MP) om En strategi för att minska de negativa hälsoeffekterna av tobaksrökning genom att halvera andelen tobaksrökare till 5 % fram till 2025

Ärendebeskrivning

I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår (FP), (M), (C), (KD), (S), (V) och (MP) att hälso- och sjukvårdsdirektören presenterar förslag på åtgärder för att halvera andelen tobaksrökare till 5 % fram till 2025.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2016-04-22

Skrivelse av (FP), (M), (C), (KD), (S), (V), (MP) om En strategi för att minska de negativa hälsoeffekterna av tobaksrökning genom att halvera andelen tobaksrökare till 5 % fram till 2015, 2015-09-22

Skrivelse av (FP), (M), (C), (KD), (S), (V), (MP) om En strategi för att minska de negativa hälsoeffekterna av tobaksrökning genom att halvera andelen tobaksrökare till 5 % fram till 2015, 2015-09-29

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att ge hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att återkomma till nämnden med en strategi och konkret handlingsplan samt ett förslag till finansiering

att anse skrivelsen besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Åtgärder för att begränsa tobaksbruk behöver utformas för att påverka såväl efterfrågan som tillgänglighet till tobak. Detta är innebörden i Världshälsorganisationens (WHO) ramkonvention om tobakskontroll som beskriver evidensbaserade åtgärder och strategier för såväl nationellt som för regionalt och lokalt arbete mot tobaksbruk. Sverige anslöt sig till konventionen år 2005.

Bland faktorer för att minska efterfrågan på tobak nämner konventionen bland annat höga priser och skatter på tobaksprodukter, skydd mot passiv rökning

(miljö tobaksrök), hälsovarningar, reklamförbud samt åtgärder för att stärka allmänhetens kunskap om tobak. Hälsa- och sjukvården har en viktig roll genom sitt förbyggande arbete och genom att erbjuda tobaksavvänjning i tillräcklig omfattning. Påverkan på normer och attityder ingår i arbetet.

Åtgärder som begränsar tillgänglighet till tobak kan vara till exempel förbud mot försäljning av tobaksvaror till minderåriga eller förbud mot försäljning av tobaksprodukter i offentliga lokaler.

En strategi för Stockholms läns landsting (SLL) om minskad tobaksrökning bör bygga på aktuell kunskap om evidens och effektivitet av olika åtgärder, bland annat tobakskonventionen. Den bör också anknyta till befintliga mål och strategier inom landstinget, till exempel Cancerplan 2016 - 2019, Regional ANDT-strategi och vårdprogrammet Hälsöfrämjande levnadsvanor. En kombination av olika åtgärder krävs för att nå målet.

En handlingsplan för minskad tobaksrökning bör innehålla åtgärder som bidrar till att skapa förutsättningar för att invånarna i länet ska kunna leva hälsosamt; inte börja röka eller få stöd att sluta om man vill det. Nedan redovisas exempel på åtgärder som skulle kunna ingå i en handlingsplan. Genomförande av dessa åtgärder kan till viss del ske inom befintlig verksamhet. Förvaltningen bedömer dock att en resursförstärkning är nödvändig om målet ska uppnås till år 2025.

Övergripande åtgärder

- Fortsatt medverkan i den gemensamma regionala strategin för ANDT¹-arbetet i Stockholm län som samordnas av länsstyrelsen.

Åtgärder som påverkar tillgång och tillgänglighet

- Begränsa exponering och försäljning av tobak i lokaler och fordon där landstingsfinansierad verksamhet bedrivs.

Åtgärder som påverkar efterfrågan

- Aktivt erbjuda tobaksavvänjning inom hälso- och sjukvården till alla som behöver det.
- Tillämpa metoden *Rökfri inför operation* i samband med all elektiv operation.
- Öka inflödet av patienter till Hälsomottagningarna.
- Förstärka åtgärder för att öka användningen av det regionala vårdprogrammet för hälsöfrämjande levnadsvanor i hela hälso- och sjukvården.

¹ ANDT=alkohol, narkotika, dopning, tobak

- Erbjudna ineliggande patienter kostnadsfria nikotinläkemedel när sådana används som komplement till rådgivning vid tobaksavvänjning.
- Kommunicera till invånarna om vart man kan vända sig för att få råd och stöd med rökavvänjning. Hälsokommunikatörerna är en viktig kanal för information till nyanlända.
- Utveckla uppdrag för befolkningsinriktat hälsofrämjande arbete i områden där rökning är särskilt vanligt.
- Upprätthålla rökförbudet som gäller sedan 1992 i landstingets lokaler och fordon.
- Införa rökfri arbetstid i hela SLL. Erbjudna tobaksavvänjning på arbetstid för medarbetare som vill sluta röka.
- Stödja andra aktörer, särskilt kommunerna, i deras tobakspreventiva arbete. Elevhälsoportalen är ett av verktygen i det arbetet.
- Samarbeta med och ställ som krav för organisationsbidrag att organisationen även har ett aktivt tobaksförebyggande arbete.
- Utveckla samarbete med frivilligsektorn, till exempel Stiftelsen en rökfri generation och Tobaksfakta
- Inrätta en funktion inom SLL för samordning och stöd till genomförandet av tobaksstrategin.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Björn Wettermark
Avdelningschef

Folkpartiet liberalerna
Moderaterna
Centerpartiet
Kristdemokraterna
Socialdemokraterna
Vänsterpartiet
Miljöpartiet**2015-09-22**

En strategi för att minska de negativa hälsoeffekterna av tobaksrökning genom att halvera andelen tobaksrökare till 5% fram till 2025

Vi föreslår att Hälso- och sjukvårdsnämnden besluta uppdra åt hälso- och sjukvårdsdirektören

att för Hälso- och sjukvårdsnämnden presentera förslag på åtgärder för att minska andelen tobaksrökare till 5% innan 2025

att för Hälso- och sjukvårdsnämnden presentera åtgärder för att alla som vill sluta röka ska veta var de kan vända sig för att få stöd

att presentera åtgärder för att den som besöker, vårdas eller arbetar inom landstingets verksamheter inte ska störas av tobaksrök

att styra det preventiva arbetet mot dem som löper högst risk att drabbas av tobaksrelaterade skador samt gentemot ungdomar

De människor som väljer att bo i Stockholm måste själva få välja hur de lever sina liv. Men tobaksrökning skapar ofta ett beroende som försvårar möjligheten att välja. Tre av fyra rökare svara ja på frågan om de vill sluta röka. I arbetet för en bättre folkhälsa bland stockholmarna behöver säkerställas att alla som vill sluta röka känner till att hjälp finns att få, och att de som vill sluta erbjuds adekvat stöd.

Ungefär 1 500 stockholmare uppskattas dö i förtid, varje år, på grund av rökning. Förutom priset för dem, och för deras anhöriga, är kostnaderna för vården av tobaksrelaterade hälsoproblem mycket stora. Bara i Stockholm handlar det om uppskattningsvis 6,6 miljarder årligen.

I dag röker ungefär 10 % av de som bor i Stockholms län på daglig basis. Tobaksbruket påverkar dessutom strävan efter en jämlik folkhälsa negativt, eftersom vissa områden och vissa grupper har en högre andel rökare än andra. Det är människor med lägre utbildning, som står längre ifrån arbetsmarknaden och människor med psykisk ohälsa som löper störst risk att drabbas av sjukdomar relaterade till tobaksrökning, såsom KOL och lungcancer.

Om andelen rökare i länet minskar kommer färre människor drabbas av hjärtsjukdom, KOL och lungcancer. Det mänskliga lidandet skulle minska – liksom landstingets kostnader. Det finns också goda skäl att tro att hälsosamma beteenden inom ett område ökar chanserna till att göra andra hälsosamma val.

Landstingsfullmäktige har antagit en Folkhälsopolicy som ålägger varje nämnd inom landstinget att, inom sitt ansvarsområde, arbeta hälsofrämjande och minimera sitt områdes hälsobelastning. Tobaksrökningens negativa påverkan på människors hälsa, kopplingen till en ojämnt fördelad hälsa och de dessutom mycket stora kostnader för vården gör att landstingets arbete för att minska tobaksrökningen behöver intensifieras. Färre invånare ska börja röka och de som vill sluta röka ska kunna göra det.

I dag arbetar landstinget med tobaksavvänjning och tobaksprevention genom exempelvis Sluta-Röka-Linjen (som genomfört tusentals samtal), Fimpaaa! som riktar mot unga, appen

Rökfri (som laddats ner 70 000 gånger), genom husläkarnas uppdrag att identifiera personer med ohälsosamma levnadsvanor, hälsomottagningar med diplomerade tobaksavvänjare och rökstopp inför operation. Men med undantag från vårdcentraler, S:t Görans sjukhus och Löwenströmska sjukhuset säljs fortfarande tobak i anslutning till vårdinrättningar.

Flera regeringar och parlament i länder som Nya Zeeland, Irland och Finland har satt upp ett slutdatum för tobaksbruket (mellan år 2025 och 2040) och anslutits till initiativet Tobacco Endgame. Landstingen i Jämtland och Kalmar har redan anslutit sig till den svenska motsvarigheten Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025. Målsättningen för initiativet är att fasa ut tobaksrökningen till mindre än fem procent av befolkningen fram till 2025. En sådan halvering av andelen dagligrökare i Stockholm är ett rimligt mål att uppnå inom tio år, men det kräver insatser både på nationell regional nivå.

För att ge stockholmarna möjlighet till en tillvaro fri från tobaksrök ges Hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att ta fram ett tjänsteutlåtande med förslag till beslut.

Folkpartiet liberalerna**2015-09-29****Moderaterna****Centerpartiet****Kristdemokraterna****Socialdemokraterna****Vänsterpartiet****Miljöpartiet de Gröna**

En strategi för att minska de negativa hälsoeffekterna av tobaksrökning genom att halvera andelen tobaksrökare till 5% fram till 2025

Hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag

att för Hälso- och sjukvårdsnämnen presentera förslag på åtgärder för att minska andelen tobaksrökare till 5% innan 2025

att för Hälso- och sjukvårdsnämnden presentera åtgärder för att alla som vill sluta röka ska veta var de kan vända sig för att få stöd

att presentera åtgärder för att den som besöker, vårdas eller arbetar inom landstingets verksamheter inte ska störas av tobaksrök

att styra det preventiva arbetet mot dem som löper högst risk att drabbas av tobaksrelaterade skador samt gentemot ungdomar

Programberedningen för psykiatri och folkhälsa har föreslagit att Hälso- och sjukvårdsnämnden ger Hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att minska de negativa effekterna av tobaksrökning genom att halvera andelen tobaksrökare till 5% fram till 2025.

De människor som väljer att bo i Stockholm måste själva få välja hur de lever sina liv. Men tobaksrökning skapar ofta ett beroende som försvårar möjligheten att välja. Tre av fyra rökare svara ja på frågan om de vill sluta röka. I arbetet för en bättre folkhälsa bland stockholmarna

behöver säkerställas att alla som vill sluta röka känner till att hjälp finns att få, och att de som vill sluta erbjuds adekvat stöd.

Ungefär 1 500 stockholmare uppskattas dö i förtid, varje år, på grund av rökning. Förutom priset för dem, och för deras anhöriga, är kostnaderna för vården av tobaksrelaterade hälsoproblem mycket stora. Bara i Stockholm handlar det om uppskattningsvis 6,6 miljarder årligen.

I dag röker ungefär 10 % av de som bor i Stockholms län på daglig basis. Tobaksbruket påverkar dessutom strävan efter en jämlik folkhälsa negativt, eftersom vissa områden och vissa grupper har en högre andel rökare än andra. Det är människor med lägre utbildning, som står längre ifrån arbetsmarknaden och människor med psykisk ohälsa som löper störst risk att drabbas av sjukdomar relaterade till tobaksrökning, såsom KOL och lungcancer.

Om andelen rökare i länet minskar kommer färre människor drabbas av hjärtsjukdom, KOL och lungcancer. Det mänskliga lidandet skulle minska – liksom landstingets kostnader. Det finns också goda skäl att tro att hälsosamma beteenden inom ett område ökar chanserna till att göra andra hälsosamma val.

Landstingsfullmäktige har antagit en Folkhälsopolicy och tobaksrökningens negativa påverkan på människors hälsa, kopplingen till en ojämlikt fördelad hälsa och de dessutom mycket stora kostnaderna för vården gör att landstingets arbete för att minska tobaksrökningen behöver intensifieras; färre invånare ska börja röka och de som vill sluta röka ska kunna göra det.

Flera regeringar och parlament i länder som Nya Zeeland, Irland och Finland har satt upp ett slutdatum för tobaksbruket (mellan år 2025 och 2040) och anslutits till initiativet Tobacco Endgame. Landstingen i Jämtland och Kalmar har redan anslutit sig till den svenska motsvarigheten Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025. Målsättningen för initiativet är att fasa ut tobaksrökningen till mindre än fem procent av befolkningen fram till 2025. En sådan halvering av andelen dagligrökare i Stockholm är ett rimligt mål att uppnå inom tio år, men det kräver insatser både på nationell och regional nivå.

För att ge stockholmarna möjlighet till en tillvaro utan negativ hälsopåverkan av tobaksrökning ges Hälso- och sjukvårdsdirektören i uppdrag att ta fram ett tjänsteutlåtande med förslag till beslut.